

ASSISTENTENTOETS KINDERGENEESKUNDE: EEN BESCHRIJVING VAN DE PSYCHOMETRISCHE EIGENSCHAPPEN

L.W.T. Schuwirth, J.P.P. Schrandt, C.P.M. van der Vleuten,

Inleiding

Sinds 1989 vindt op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde jaarlijks een landelijke experimentele assistententoets kindergeneeskunde plaats. De assistenten kindergeneeskunde in Nederland hebben naast hun klinische opleiding de mogelijkheid thema-bijeenkomsten te bezoeken, waarvan het doel is de theoretische kennis op te frissen en waar nodig te vergroten. Het doel van de opzet was om een instrument te verkrijgen, waarmee het effect van deze bijeenkomsten vast te stellen zou zijn. Daarbij werd echter niet gestreefd naar een vervanging van de bestaande evaluatievormen zoals ze op dit moment gehanteerd worden in de diverse opleidingsplaatsen, maar meer naar een mogelijke aanvulling hierop.

Om de bruikbaarheid van een dergelijke vorm van toetsing te beoordelen, werden, naast de uitvoerbaarheid, het discriminerend vermogen en de relevantie van belang geacht. Daar bij de eerste twee toetsafnames (1989 en 1990) gebleken was dat de uitvoerbaarheid alleszins redelijk was, zijn de laatste twee aspecten meer op de voorgrond komen te staan bij de laatste twee toetsafnames (1991 en 1992). Bespreking van discriminerend vermogen en relevantiebepaling zal onderwerp zijn van dit artikel.

Methode

Toetsvorm

De toetsvorm die gebruikt is, is afgeleid van de Maastrichtse Voortgangstoets¹. Hierbij wordt gebruik gemaakt van juist-onjuist-vraagteken-vragen. Dit zijn stellingen waarvan de deelnemer dient aan te geven of deze juist dan wel onjuist zijn. De deelnemer krijgt een punt voor ieder correct antwoord, indien hij een foutief antwoord geeft wordt een punt afgetrokken. Invullen van een vraagteken, geeft geen punten. De totale score van een deelnemer is dus het aantal vragen goed min het aantal vragen fout (goed-min-fout score). Om de toetsinhoud zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij het domein van de kindergeneeskunde is de toets onderverdeeld in categorieën overeenkomend met de verschillende deel-specialismen binnen de kindergeneeskunde. Voorbeelden van dergelijke categorieën zijn: onder andere metabole ziekten, neonatologie, oncologie, neurologie, klinische genetica.

Verschillende deel-specialisten is gevraagd vragen te maken. De gemaakte vragen zijn gescreend op vorm en inhoud, en waar nodig in overleg met de auteurs aangepast. Uit deze vragen is de toets samengesteld. In beide jaren (1991 en 1992) bestond de toets uit 175 items. De deelnemers zijn na toetsafname uitgenodigd kritiek te leveren op vragen wat in beide jaren heeft geresulteerd in het laten vervallen van 5 vragen.

Deelnemers

In 1991 en 1992 is de toets voorgelegd aan alle assistenten kindergeneeskunde, zowel assistenten-in-opleiding als assistenten-niet-in-opleiding (AGNIO's) van de verschillende opleidingscentra in Nederland. De betrokken assistenten zijn verdeeld in 6 jaargroepen (AGNIO's vormen jaargroep 0). Het aantal deelnemende assistenten bedroeg respectieve-

lijk 131 en 145.

Relevantie

In 1992 is de toets ook toegestuurd aan 10 algemeen kinderartsen met als doel hen een relevantie beoordeling te laten geven van iedere vraag op een schaal van 1 tot 5 (1 = zeer irrelevant, 3 = neutraal, 5 = zeer relevant).

Analyse

Om een indruk te krijgen van het discriminerend vermogen van de toets zijn gemiddelde jaargroepsscores, standaarddeviaties, standard errors en de betrouwbaarheden berekend. De resultaten zijn gegroepeerd per jaargroep over de opleidingscentra heen, waarbij steeds gebruik gemaakt is van de goed-min-fout scores. Van de relevantie-oordelen van de algemeen kinderartsen zijn per item de medianen berekend. Per mediaan is daarna bepaald bij hoeveel items deze voorkwam.

Selectie op vraaghoud

Bij de toets van 1991 rees het vermoeden dat op inhoudelijke gronden twee verschillende vraagsoorten te onderscheiden waren. De eerste vraagsoort vroeg naar een specifiek vaststaand feit, zoals dat in het algemeen eenvoudig in een bepaalde paragraaf van een tekstboek terug te vinden is. De vraag is gericht op herkenning of herinnering van een feit, combinatie van gegevens of afweging ervan werd niet gevraagd. Deze vraagsoort zal verder 'feiten'-vraag genoemd worden.

Een voorbeeld van een 'feiten'-vraag is:

Het gemiddelde verschil tussen de lengte van mannen en vrouwen in het Nederlandse groeionderzoek van 1980 was 14 cm. Juist!/Onjuist

De tweede soort was veeleer gericht op het toepassen van kennis. De vraag richtte zich op de combinatie van verschillende in de stam genoemde feiten en de inschatting van waarschijnlijkheden en hun onderlinge belang². Deze vraagsoort zal verder 'toepassings'-vraag genoemd worden

Een voorbeeld van een 'toepassings'-vraag is:

Een Grieks jongetje dat vaak luchtweginfecties heeft en alleen witbrood met jam eet, blijkt een bloedarmoede te hebben. De arts heeft in haar differentiaaldiagnose thalassemie, ijzertekort en recidiverende infecties als oorzaken staan.

De gegevens van de ijzerstatus (serumijzer, ijzerbindingscapaciteit en ferritine) en de MCV (mean corpusculair volume) van dit jongetje geven voldoende informatie om van deze drie de juiste diagnose te kiezen.

Hierbij is slechts geprobeerd een beschrijving van de vraagstimulus te geven en niet om een uitspraak te doen over de feitelijke mentale processen van de deelnemers.

In beide toetsen zijn een cluster van 'feiten'-vragen een cluster van 'toepassings'-vragen gemaakt. In 1991 waren deze clusters ieder 20 vragen groot; in 1992 bevatten beide clusters ieder 30 vragen.

Resultaten

Tabel 1 toont de gemiddelde procentuele goed-min-fout scores en de daarbij behorende standaard-deviaties. Ook zijn de betrouwbaarheden (Cronbach's alpha) van beide toetsen uitgesplitst per jaargroep.

[voeg hier tabel 1 in]

Voor beide toetsen geldt dat de gemiddelde goed min fout-score toeneemt per jaargroep. De alpha's zijn met 0.64 en 0.65 niet onredelijk te noemen, echter gebruikmakend van de Spearman-Brown correctie-formule voor toetsverlenging, blijkt dat een verlengingsfactor van 2.18 nodig zou zijn om een betrouwbaarheid van 0.80 te krijgen. Dit komt neer op een vergelijkbare toets van 370 items.

De standaarddeviaties suggereren dat de scoreverschillen tussen successieve jaargroepen niet groot genoeg zijn om de verschillen significant te laten zijn. Figuur 1, derhalve, toont een grafische representatie van de gemiddelde jaargroepscores met hun 95%-betrouwbaarheidsintervallen.

[voeg hier figuur 1 in]

De grote overlap van de betrouwbaarheidsintervallen tussen successieve jaargroepen toont dat de verschillen niet statistisch significant zijn. Wel zijn er statistisch significante verschillen in gemiddelde scores tussen begin (jaargroepen 0 en 1) en einde (jaargroepen 4 en 5) van de opleiding

In figuur 2 zijn de gemiddelde goed-min-fout scores op de clusters van 1991 uitgezet met hun 95%-betrouwbaarheidsintervallen.

[voeg hier figuur 2 in]

Uit de figuur wordt duidelijk dat er verschillen bestaan tussen de 'feiten'- en de 'toepassings'-vragen: de gemiddelde scores op de 'toepassings'-vragen zijn fors hoger dan die van de 'feiten'-vragen. Er is een verschil in tendens van beide clusters; daar waar de gemiddelde scores op de 'toepassings'-vragen een continu stijgende tendens vertonen, treedt bij de 'feiten'-vragen na jaar 2 een stagnatie en zelfs daling op van de scores. Figuur 3 toont eveneens de gemiddelde scores en 95%-betrouwbaarheidsintervallen, maar nu van de toets van 1992.

[voeg hier figuur 3 in]

Ook bij de toets van 1992 blijkt het mogelijk op grond van vraaghouden twee clusters samen te stellen, waarbij dezelfde verschillen gezien worden als bij de toets van 1991. De 'toepassings'-vragen discrimineren beter dan de 'feiten'-vragen.

Correlaties tussen de 'feiten'-vragen en de 'toepassings'-vragen blijken in beide afnamejaren laag te zijn. De geobserveerde correlaties bedragen .18 in 1991 en .19 in 1992.

Beide correlaties zijn statistisch niet-significant. Correctie voor attenuatie, waarbij een schatting gemaakt wordt van de correlaties indien beide clusters een ideale betrouwbaarheid hadden, levert hogere waarden op .78 en .91. De verschillen tussen de geobserveerde en de ware correlaties zijn groot. Dit feit in combinatie met de lage betrouwbaarheden, maakt dat weinig te zeggen valt over de sterkte van het verband tussen beide clusters.

Figuur 4 toont de percentages van items met hun medianen.

[voeg hier figuur 4 in]

De mediane relevantie-oordelen van de items zijn over het algemeen laag. Indien we aanhouden dat slechts 46% van de items een relevantie beoordeling krijgt die overeenkomt met 'relevant' en slechts 8% een beoordeling 'zeer relevant', dan is dit totaal iets meer dan de helft, namelijk 54%. Een relevantie-oordeel overeenkomend met 'neutraal' wordt aan 41% van de items gegeven, terwijl de rest (8%) als oordeel 'irrelevant' tot 'zeer irrelevant' krijgt.

Eenzelfde berekening is gedaan voor de vragen in beide clusters. De resultaten hiervan worden getoond in figuur 5. Ook hier zijn de aantallen omgerekend in percentages. Dit is gedaan om de vergelijkbaarheid tussen de figuren 4 en 5 groter te maken.

[voeg hier figuur 5 in]

Uit figuur 5 blijkt dat de 'toepassings'-vragen over het algemeen een beduidend hoger relevantie-oordeel krijgen dan de 'feiten'-vragen.

Discussie

Het discriminerend vermogen van de landelijke experimentele assistententoets kindergeneeskunde in zijn huidige vorm is voor verbetering vatbaar. De groei die gezien wordt over de jaargroepen heen is te klein, de gevonden verschillen zijn niet significant. De betrouwbaarheden binnen de jaargroepen zijn matig. Indien de betrouwbaarheden van de toetsen bepaald worden voor de gehele deelnemersgroep, worden iets hogere waarden gevonden. Echter ook over de gehele deelnemersgroep zou een toetsverlenging tot meer dan twee maal het huidige aantal items nodig zijn om betrouwbaarheden van 0,80 of hoger te bereiken. Verlenging van de toets is echter moeilijk haalbaar, daar de vereiste aantallen vragen (ca. 370) een lange toetstijd (naar schatting 5 uur) vereisen. De huidige mogelijkheden laten het ook niet toe om meer dan één toetsmoment per jaar te organiseren.

De mate van discriminerend vermogen lijkt samen te hangen met de vraaghoud. Er wordt consistent in beide toetsen een uitgesproken groei van gemiddelde jaargroepscores gezien op de 'toepassings'-vragen dan op de 'feiten'-vragen. Geobserveerde correlaties tussen beide vraagsoorten blijken ook bij herhaling laag te zijn, hetgeen een indicatie zou kunnen zijn voor de idee dat beide soorten zich richten op verschillende kennisaspecten. Het spreekt echter voor zich dat de aantallen items in beide clusters (ieder 20 in 1991 en ieder 30 in 1992) te laag zijn om op grond hiervan verder conclusies te trekken. Nader onderzoek is hiernaar zeker aangewezen. Niettemin zou mogelijk een beter discriminerend vermogen bereikt kunnen worden door de vragen in de toets veel meer van het toepassingstype te laten zijn.

De relevantie-oordelen van de algemeen kinderartsen zijn over het algemeen laag. Mogelijk is hieraan de gevolgde procedure bij de itemproductie debet: de som van de grootste deelspecialismes binnen het terrein van de kindergeneeskunde is waarschijnlijk niet dekkend met de doelstellingen van de opleiding tot algemeen kinderarts. Met name de 'feiten'-vragen worden in het algemeen als niet relevant beoordeeld. Ook hier dient echter opgemerkt te worden dat de data summier zijn, en hardere conclusies pas gerechtvaardigd zijn na verder onderzoek.

Op grond van bovenstaande is voorlopig besloten de toets samen te laten stellen door algemeen kinderartsen. Hen is gevraagd de items op een zodanige wijze samen te stellen dat deze voldoen aan de operationalisering voor toepassings-vragen zoals ze in dit artikel beschreven zijn.

In het komende jaar zal de toetsing geen consequenties voor de deelnemers hebben, hoewel de bedoeling is dit in het jaar daarop wel het geval te laten zijn. Zak-slaag beslissingen echter, zullen niet genomen worden. Het gewicht van de bestaande beoordelingen op de diverse opleidingsplaatsen zal niet aangetast worden. Indien consequenties aan deze toetsvorm verbonden zullen worden, zullen zij niet verder reiken dan dringende nascholingsadviezen bij herhaaldelijk gebleken lacunes.

Literatuur

- 1 Verwijnen, G.M. et al. (1982). The evaluation System at the Medical School of

Maastricht. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 7, 235-244.

- 2 Leeuwen, Y.D. Van, en Van Hessen, P.A.W. (1990) Clinical competence and objective questions: Tic-tacs to realize a true/false format assessing competence, in Bender, W. Hiemstra, R.J., Scherpbier, A.J.J.A. en Zwierstra, R.P. (Eds.) *Teaching and Assessing Clinical Competence*. Groningen Boekwerk Publications.

DE AUTEURS

L.W.T. Schuwirth, arts, is als universitair docent verbonden aan de vakgroep Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch, lid van het Projekt Evaluatie van Studieresultaten van de Rijksuniversiteit Limburg

J.P.P. Schrander is als kinderarts verbonden aan het Academisch Ziekenhuis Maastricht.

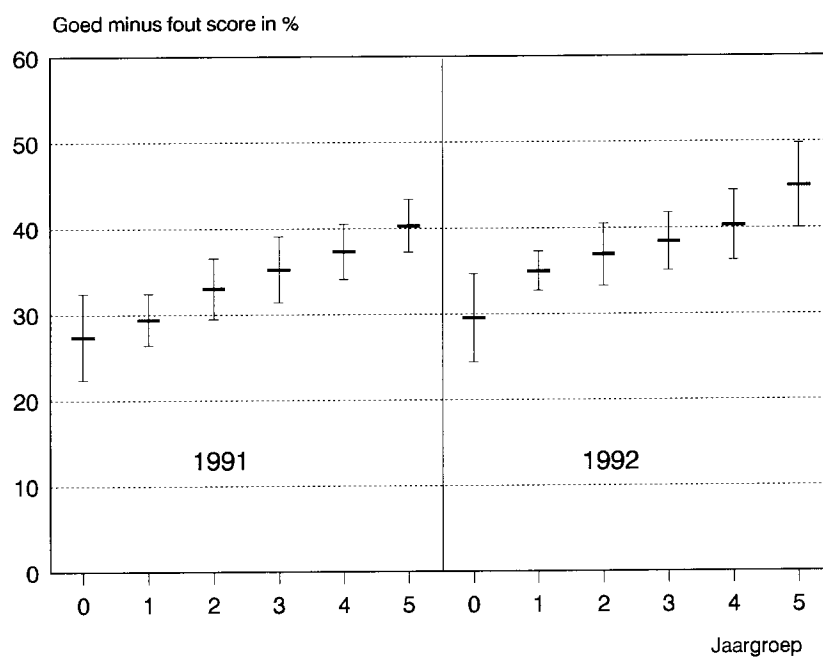
C.P.M. van der Vleuten, psycholoog, is universitair hoofddocent bij de vakgroep Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch, projectleider van het Projekt Evaluatie van Studieresultaten van de Rijksuniversiteit Limburg te Maastricht

Correspondentie-adres:

L.W.T. Schuwirth, Vakgroep Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch, Rijksuniversiteit Limburg, Postbus 616, 6200 MD Maastricht

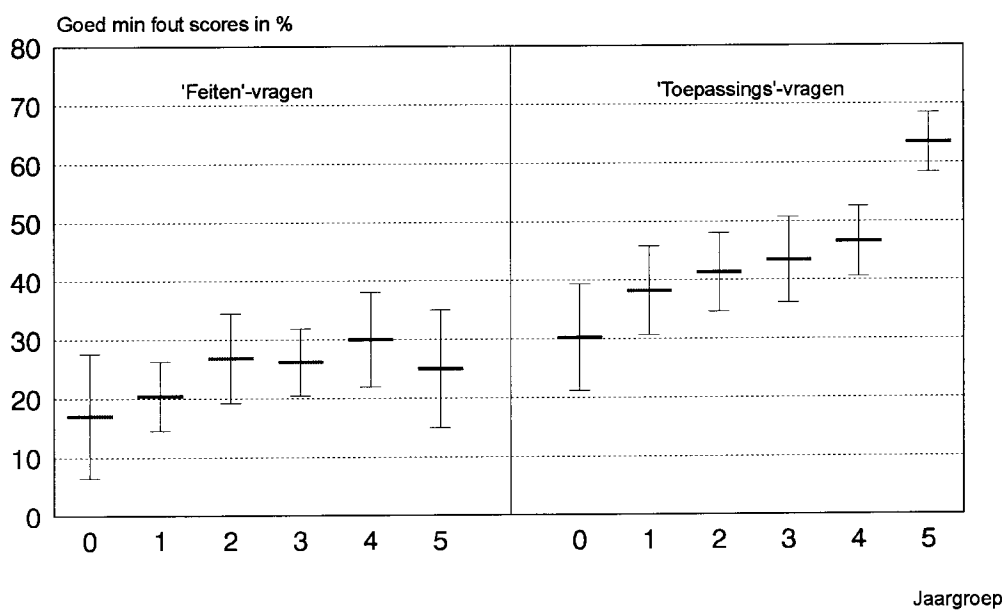
Tabel 1: Beschrijvende statistiek van de procentuele goed minus fout scores over beide toetsen.

jaargroep	Toets 1991				Toets 1992			
	N	gem.	sd	alfa	N	gem.	sd	alfa
0	17	27,14	10,6	0,71	20	29,47	11,7	0,76
1	34	29,40	8,9	0,58	38	34,97	7,1	0,31
2	19	33,00	7,9	0,52	26	36,88	9,4	0,64
3	26	35,20	9,9	0,67	30	38,39	9,4	0,62
4	19	37,31	7,0	0,34	19	40,25	9,0	0,59
5	16	40,33	6,7	0,28	12	44,90	8,7	0,58
Totaal	131	33,30	9,6	0,64	145	36,77	9,8	0,65

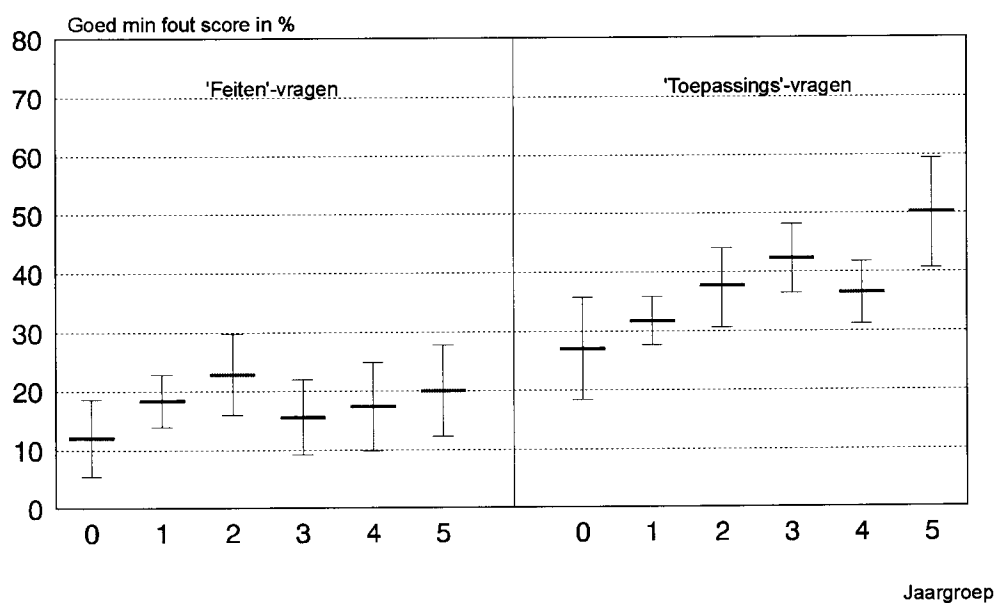
Figuur 1: Gemiddelde toetsscores per jaargroep en 95 %betrouwbaarheidsintervallen van beide toetsen.

Toets 1991

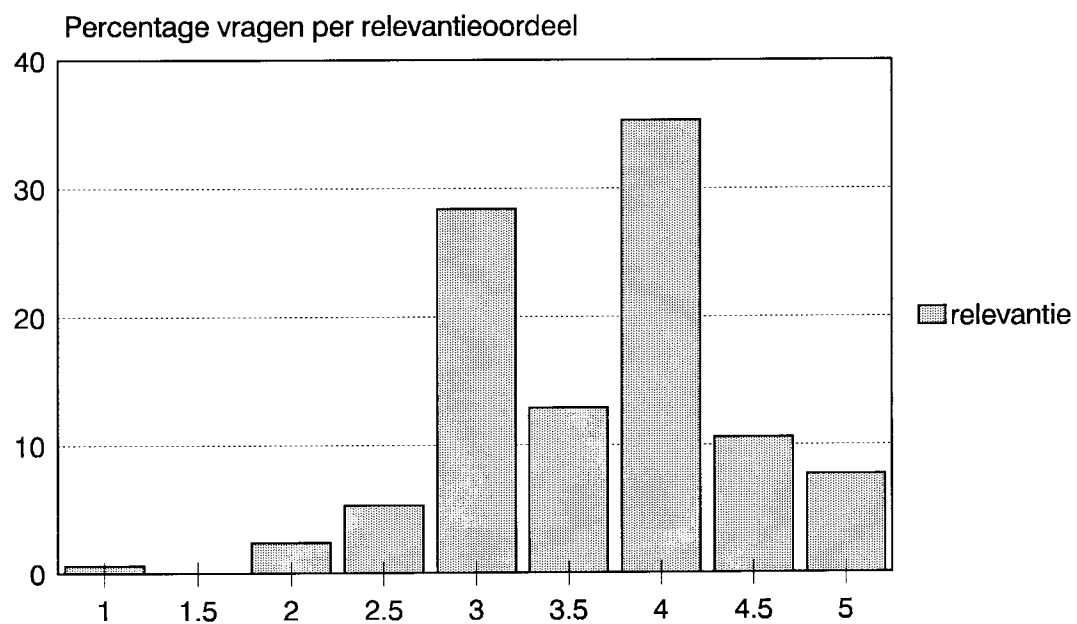

Figuur 2: Gemiddelde toetsscores per jaargroep en 95% betrouwbaarheidsintervallen van beide clusters in 1991.

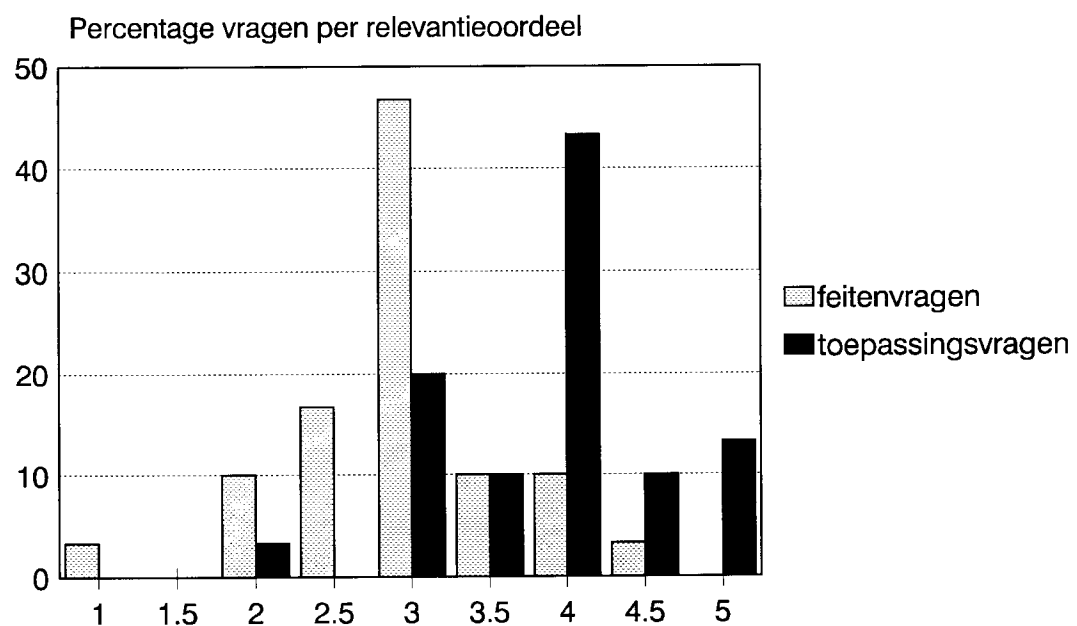
Toets 1992

Figuur 3: Gemiddelde toetsscores per jaargroep en 95%-betrouwbaarheidsintervallen van beide clusters in 1992.

Figuur 4: Percentages items met hun bijbehorende mediane relevantie-oordelen over alle items (n=170).

Figuur 5: Percentages items met hun bijbehorende mediane relevantie-oordelen per cluster van vraagsoorten (n=30).